

findes i bilag 1. Heri er endvidere medtaget en oversigt over Warszawapagstens korttrækkende kernevåben.

Historisk baggrund

Nytten af de korttrækkende kernevåben har længe været omdiskuteret. Kritikere har blandt andet peget på, at våbnenes manglende præcision sammenholdt med deres store sprængkraft gør dem uegnede til brug på en slagmark. Desuden følger af deres relativt begrænsede rækkevidde en risiko for, at egne styrker vil blive tilføjet skade ved brug af dem. Af samme årsag må systemerne være placeret forholdsvis frem-skudt, og dette kan tilskynde til tidlig brug, da man i modsat fald vil kunne risikere at miste dem. Heraf følger blandt andet, at de er blevet anset for at være destabiliserende og krigsrisikoforøgende.

Sådanne overvejelser har været medvirkende til, at NATO siden slutningen af 1970'erne har lagt mindre vægt på korttrækkende kernevåben. I forbindelse med dobbeltbeslutningen i 1979 besluttede NATO således at reducere antallet af kernevåbensprænghoveder i Vesteuropa med 1.000, samt at de 572 INF-missiler med hver et sprænghoved ét for ét skulle erstatte gamle kernevåbensprænghoveder. Ved samme lejlighed blev en særlig ekspertgruppe (High Level Group) pålagt at foretage en studie over »afbalanceringen af opgaver og systemer inden for NATO's nukleare potentiel under ét«.

På baggrund af denne studie besluttedes det på NPG's møde i Montebello den 27. oktober 1983 at reducere antallet af kernevåbensprænghoveder med yderligere 1.400. Der ville herefter være ca. 4.600 kernevåbensprænghoveder tilbage i Europa. Med hensyn til de resterende våben »anerkendtes, at for at dette minimumarsenal effektivt kan bidrage til afskrækkelsen, må både fremføringssystemer og sprænghoveder have evne til at overleve, kunne reagere hurtigt og være effektive. Ministrene identificerede i overensstemmelse hermed en række mulige forbedringer.«

Bag disse beslutninger og planer lå som generel overvejelse, at det var muligt at nøjes med færre korttrækkende kernevåben, hvis de resterende moderniseredes, hvis konventionelle styrker opretholdtes og eventuelt udbyggedes en smule, og det endvidere viste sig muligt at holde sovjetiske styrker på et nogenlunde pro-

portionalt niveau gennem våbenkontrol. Hertil kom, at den teknologiske udvikling i stigende omfang havde gjort det muligt at anvende konventionelle våben til opgaver, hvortil man hidtil havde ment at måtte have korttrækkende kernevåben. Endelig kunne beslutningen om at udstationere mellemdistancemissiler blandt andet ses som en form for modernisering af de korttrækkende kernevåben. Beslutningen må således antages at have været en væsentlig årsag til, at reduktionerne blev fundet mulige.

Reduktionerne skulle være gennemført inden 1989, men var allerede tilendebragt forinden. Herefter skulle følgende typer af taktiske kernevåben være tilbage i Europa: artillerigranater; Lance-missiler; flybomber og dybvandsbomber. Lance-missilerne, hvoraf der eksisterer 600-800 nukleart armerede til 88-95 affyringsramper, regnes for mest effektive. De antages imidlertid at være forældede omkring 1995.

Udover den begrænsede levetid har disse våben tre hovedsvagheder, som kan rejse tvivl om deres afskrækkende virkning.

Den væsentligste er kort rækkevidde – for Lance's vedkommende ca. 110 km. For at undgå at våbnene bliver erobret i et første angreb fra Warszawapagten, vil det være nødvendigt at placere dem relativt langt tilbage på NATO's territorium. Som konsekvens heraf vil man først kunne ramme modpartens styrker ved Øst-Vest grænsen (se underbilag 2).

Mulighed for at ramme modparten på dennes eget territorium med kernevåben synes således forbeholdt NATO's nukleart bevæbnede fly. Da disses indtrængen over Warszawapagstens territorium vil være forbundet med store vanskeligheder, kan også denne mulighed synes mindre troværdig.

At brug af kernevåben på egen jord er mindre troværdig, siger sig selv og ligger utvivlsomt bag udformningen af de generelle politiske retningslinjer (GPG) for alliansens brug af kernevåben, som vedtoges i oktober 1986. Heri fastsloges som princip, at nuklear eskalation primært skulle finde sted på sovjetisk territorium.

Mens dette var muligt med INF-missilerne, er der efter INF-aftalens indgåelse en modsætning mellem et politisk ønske om at kunne eskalere nukleart på sovjetisk territorium og den begrænsede mulighed for at anvende de landbaserede kernevåbenstyrker i Europa på denne måde.